

Kuća ljudskih prava
Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb
t: +385 (0)1 457 23 98
f: +385 (0)1 457 23 99
kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

MB: 1925199, OIB: 09095322581
Raiffeisen bank Austria d.d.
Broj računa: 2484008-1102930793

Zagreb, Listopad 2017.

Ur. broj:

BRANIMIR GLAVAŠ – ključne činjenice i kontroverze kaznenog postupka

Kazneni postupak obilježili su teški pritisci na svjedoke, zakašnjelo postupanje institucija kaznenog progona i najvišeg ustavnog tijela Republike Hrvatske te nepoštivanje neovisnosti sudstva, od strane Hrvatskog sabora, ali i suradnja s pravosudnim tijelima Republike Srbije i Bosne i Hercegovine.

Dana 8. svibnja 2009. objavljena je presuda kojom su optuženici proglašeni krivima za ratni zločin počinjen nad osječkim civilima 1991. godine. Prvostupanjskom presudom je utvrđeno da su optuženici kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba, ovisno o svojoj ulozi, naređivali, odnosno civile neposredno uhićivali, zatvarali, mučili, vezivali samoljepljivom trakom i dovodili do rijeke Drave gdje bi ih hicima u glavu usmrćivali. Brutalnost i bezobzirnost naročito je izražena u zlostavljanju oštećenog Čedomira Vučkovića, u garažama tadašnjeg Sekretarijata za narodnu obranu. On je nakon višesatnog premlaćivanja bio prinuđen na ispijanje kiseline istočene iz akumulatora. Navedene protupravne radnje poduzimane su u svrhu zastrašivanja i odmazde, a gotovo sve žrtve bile su srpske nacionalnosti.¹

Branimir Glavaš prvi je saborski zastupnik optužen i osuđen za ratni zločin. Punih 17 godina bio je u samom vrhu državnih i vojnih struktura, ratni zapovjednik Osijeka, zastupnik, nekadašnji župan i

¹ I-optuženom Branimiru Glavašu za kazneno djelo iz točke 1. presude, počinjeno nečinjenjem, utvrđena je kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) godina, a za kazneno djelo iz točke 2. presude kazna zatvora u trajanju od 8 (osam) godina, pa mu je primjenom odredbi o stjecaju izrečena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 10 (deset) godina. Ostali optuženici za kazneno djelo navedeno u točki 2. presude osuđeni su na kazne zatvora u trajanju od: II-opt. Ivica Krnjak 8 (osam) godina, III-opt. Gordana Getoš-Magdić od 7 (sedam) godina, a V-opt. Dino Kontić, VI-opt. Tihomir Valentić i VII-opt. Zdravko Dragić od po 5 (pet) godina. Sud je izmijenio i uskladio činjenične opise sukladno rezultatima dokaznog postupka, tako da su iz konstrukcije produljenog kaznenog djela izostavljene inkriminacije koje nisu dokazane (ubojstvo Đorđa Petkovića za koje se teretilo prvoptuženog Glavaša, kao i ubojstvo Jovana Grubića za koje su terećeni prvoptuženi Glavaš i drugi optuženici). Nakon što je iz činjeničnog opisa izostavljena inkriminacija iz točke 2.a optužnice (ubojstvo Đorđa Petkovića) u pogledu ostalih inkriminiranih događaja – ubojstva Branka Lovrića, Alije Šabanovića, Milutina Kutlića, Svetislava Vukajlovića, Bogdana Počuće, NN ženske osobe i pokušaja ubojstva Radoslava Ratkovića, za koja su optuženici iz tehničkih razloga terećeni u dvije točke optužnice, s obzirom da se radi o jednom događaju u kojem su sudjelovali svi optuženici, sud je spojio činjenične opise iz točke 2. i 3. optužnog akta.

suradnik predsjednika Tuđmana, ali i bivšeg predsjednika HDZ-a i premijera Ive Sanadera, sve do razlaza. Njegov politički utjecaj bio je evidentan i tijekom trajanja kaznenog postupka.

Dok su ostali optuženici/optuženica žalbeni postupak pred Vrhovnim sudom RH čekali u pritvoru², prvooptuženi Glavaš je, zahvaljujući zlouporabi instituta dvojnog državljanstva izbjegavao lišenje slobode, nakon što je prvostupanjskom odlukom, kako je naprijed navedeno, oglašen krivim i osuđen na zatvorsku kaznu.³

Prizivno vijeće Suda Bosne i Hercegovine odbacilo je žalbu Hrvatske na odluku prvostupanjskog vijeća istoga suda kojom je odbijen zahtjev za izručenje opt. Branimira Glavaša.⁴

Na Hrvatskom saboru nedvojbeno leži najveća odgovornost za Glavašev bijeg od pravde. Kršeći princip vladavine prava, ali i trodiobe vlasti, Hrvatski sabor je svojom odlukom temeljenom na, najblaže rečeno, pogrešnom tumačenju Ustava RH, onemogućio pravosudnim tijelima da samostalno i nepristrano odlučuju o određivanju pritvora protiv Branimira Glavaša te se on od 11. siječnja 2008. (utvrđivanjem zastupničkog mandata na konstituirajućoj sjednici Hrvatskog sabora) brani sa slobode.

Ovakvom se odlukom Hrvatski sabor narugao sudstvu čija se neovisnost smatra imperativom svake civilizirane, moderne, demokratske i nadasve pravne države, utemeljene na zaštiti i poštivanju ljudskih prava i temeljnih sloboda.⁵

Slučaj Glavaš u fokus je stavio i problematiku nemogućnosti izručenja vlastitih državljana između država nastalih raspadom nekadašnje SFRJ, koji dvojna državljanstva sve češće zlorabe za izbjegavanje kaznene odgovornosti za teška kaznena djela ratnih zločina i organiziranog kriminala. Naime, zbog ustavne zabrane ekstradicije, Republika Hrvatska do izmjene Ustava i ulaska u EU, odnosno sklapanja bilateralnih ugovora o izručenju s drugim državama, nije u mogućnosti izručivati vlastite državljanke. Ulaskom u EU stupa na snagu *Europski uhidbeni nalog*, reguliran Zakonom o pravnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije kojim izvan dometa primjene ostaju zemlje u susjedstvu. Ustavom RH zadržana je generalna zabrana izručenja, kao značajka državljanstva, ali je ekstradicija dozvoljena u iznimnim slučajevima kad je tražena „u skladu s međunarodnim ugovorom ili pravnim poretkom EU-a“.⁶

2 Odredba čl. 102. st. 4. ZKP-a propisuje obligatorni pritvor protiv okrivljenika kojima su izrečene kazne zatvora od pet godina ili teže kazne.

3 Opt. Glavaš nije prisustvovao objavi prvostupanjske presude Županijskog suda u Zagrebu. Odlukom saborskog Mandatno-imunitetnog povjerenstva imunitet u odnosu na pritvaranje mu je ukinut tek tri dana nakon izricanja presude, što mu je dalo dovoljno vremena da mirno napusti zemlju i pređe u BiH čije je državljanstvo uspio ishoditi u prosincu 2008. godine. Čl. 6. Zakona o državljanstvu regulirano je stjecanje bosansko-hercegovačkog državljanstva porijeklom. Za stjecanje državljanstva relevantno je da su oba roditelja u vrijeme rođenje djeteta bili državljani BiH bez obzira na mjesto rođenja djeteta.

4 Sud BiH prvotno je razmatrao zahtjev Hrvatske za izručenjem opt. Glavaša u lipnju i tada ga je odbio. Prizivno vijeće 26. listopada je potvrdilo kako Glavaš ne može biti izručen jer je nedvojbeno utvrđeno da je on državljanin BiH s prebivalištem u Ljubuškom. Zabrana ekstradicije vlastitih državljana utvrđena je Zakonom o kaznenom postupku BiH.

5 Prvooptuženi Glavaš je 8. studenoga 2007. stupio u štrajk glađu, koji je prekinuo nakon što mu je pritvor ukinut. Po mišljenju tima medicinskih vještaka bio je procesno sposoban. Pritvor je ukinut odlukom izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Zagrebu 11. siječnja 2008., jer je optuženik utvrđivanjem zastupničkog mandata na konstituirajućoj sjednici Hrvatskog sabora stekao imunitet sukladno čl. 75. st. 1. i 3. Ustava RH i čl. 23. do 28. Poslovnika Hrvatskog sabora. Sabor je većinom glasova donio odluku da za vrijeme trajanja zastupničkog mandata uskraćuje odobrenje za pritvaranje zastupnika Glavaša. Vijeće Vrhovnog suda RH je 17. siječnja 2008. odbilo žalbu državnog odvjetnika protiv rješenja Županijskog suda u Zagrebu od 11. siječnja 2008. te je rješenje o ukidanju pritvora postalo pravomoćno.

6 Ustav Republike Hrvatske u čl. 9. st. 2. propisuje da državljanin Republike Hrvatske ne može biti prognan iz Republike Hrvatske niti mu se može oduzeti državljanstvo, a ne može biti ni izručen drugoj državi.

U ovom kaznenom predmetu vođene su dvije istrage, jedna pred Županijskim sudom u Osijeku i druga pred Županijskim sudom u Zagrebu, i to za likvidacije civilnih osoba na Dravi te za dovođenja i zlostavljanja civila u prostorijama Sekretarijata za narodnu obranu.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu dana 30. rujna 2008. godine sudu je dostavilo novu, objedinjenu optužnicu broj K-DO-105/06 protiv I-opt. Glavaša, II-opt. Krnjaka, III-opt. Getoš Magdić, V-opt. Kontića, VI-opt. Valentića i VII-opt. Dragića.⁷

Optužnica je pročitana na glavnoj raspravi 4. studenog 2008. godine, koja je počela iznova.⁸

Kazneni postupak, koji karakterizira dugotrajan dokazni postupak, postupovno je korektno proveden. Nakon zakašnjelih predistražnih radnji⁹, prva tzv. zagrebačka istraga započela je nakon tri godine. Samo tijekom dokaznog postupka na glavnoj raspravi ispitano je 97 svjedoka, dok broj održanih ročišta prelazi 120.

Valja istaknuti da je dokazivanje činjenica koje je sud smatrao važnim za pravilno presuđenje bilo iznimno teško, prvenstveno jer je zbog neadekvatne reakcije državnih tijela u vrijeme kada su se ubojstva događala ostalo malo stvarnih (tzv. materijalnih) dokaza¹⁰, a potom i zbog zakašnjelog postupanja tijela kaznenog progona.¹¹

Dokazni postupak se upravo zbog toga temeljio na verbalnim iskazima. Stoga i ne čudi činjenica da su tijekom kaznenog postupka posebno teški bili pritisci na svjedoke.¹² Najsadržajniji i najuvjerljiviji dokazi došli su od strane zaštićenih svjedoka i svjedoka koji su tražili isključenje javnosti.

7 Prvooptuženika se i izmijenjenom optužnicom tereti po dvije osnove: kao nalogodavca zločina i odgovornu osobu koja zločine nije spriječila. Stavljeno mu je na teret propuštanje poduzimanja mjera radi sprečavanja nezakonitih postupanja pripadnika njemu podređene postrojbe tzv. prištapske čete, Branimirove osječke bojne itd. prema civilnom pučanstvu, poglavito srpske nacionalnosti, te izdavanje zapovijedi da se civilne osobe neovlašteno lišavaju slobode, zatvaraju, zlostavljaju i usmrćuju. Izmijenjenom i objedinjenom optužnicom prvooptuženik se više nije teretio za osobno sudjelovanje u zlostavljanju dvojice nepoznatih civila zatvorenih u jednoj od garaža pri SNO-u niti za zlostavljanje Smilje, Rajka i Snežane Berić u prostorijama SNO-a 06. rujna 1991. godine. Izmijenjenom i objedinjenom optužnicom nepoznati pripadnici Samostalne uskočke satnije (SUS) više se nisu teretili za uhićenje i usmrćivanje Petra Ladjuka, Milenka Stanara i nepoznate muške osobe.

8 Glavna rasprava počela je iznova 05. studenoga 2007., zbog izmjene dopunske članice Vijeća, te 04. studenoga 2008., zbog odgode koja je trajala duže od dva mjeseca. Dokazni postupak u iznova započetoj glavnoj raspravi je već nakon pet održanih ročišta, 14. studenoga 2008. godine, dostigao fazu dokaznog postupka prijašnje glavne rasprave od 07. srpnja 2008. godine.

9 Opsežnu kriminalističku obradu o stradanju srpskih civila u Osijeku 1991. i 1992., koja je rezultirala i podnošenjem odgovarajućih kaznenih prijava, vodio je Vladimir Faber, u tu svrhu 2005. godine imenovan načelnikom Policijske uprave Osječko-baranjske.

10 Zapisnik o uviđaju sačinjen nakon ubojstva Čedomira Vučkovića u dvorištu SNO-a sadrži cijeli niz propusta i netočnih konstatacija. Puška koju je oštećenik navodno imao kod sebe nije izuzeta, sa mjesta događaja istražni sudac nije izuzeo oružje iz kojeg je pucano na Čedomira Vučkovića niti čahure koje su se morale naći nakon pucanja, a utvrdio je da je na lešu vidljivo više prostrijelnih rana glave, iako oštećenik uopće nije zadobio prostrijelnu ranu glave. Istražni sudac Mladen Filipović nije naložio izuzimanje parafinskih rukavica od osoba koje bi ulazile u krug osoba koje su pucale u oštećenog, a naložio je da se prostrijelne rane na tijelu utvrde samo vanjskim pregledom.

11 Kazneni postupak je pokrenut četrnaest godina nakon počinjenja zločina, u srpnju 2005. godine. Po našim saznanjima, do tada nije učinjen nikakav potez u smjeru pokretanja istražnog postupka. O zločinima se u javnosti progovorilo zahvaljujući novinaru Dragi Hedlu te javnim iskazima pojedinaca koji su i sami sudjelovali u nedozvoljenim radnjama. U vrijeme kada su pokrenute ozbiljne predistražne i istražne radnje prvooptuženik je bio zastupnik u Hrvatskom saboru, ali disident svoje matične stranke (vladajućeg HDZ-a), te je od samog početka kaznenog postupka svoju obranu u javnosti, a kasnije i u sudskom procesu, temeljio na tvrdnji da se radi o politički montiranom procesu. Osim zastupničkog statusa koji mu daje imunitet, političke moći i utjecaja na lokalne medije, što je sve koristio i koristi u svojoj obrani, nesankcionirano je kršio pritvorska pravila snimajući u pritvoru predizborni video spot.

12 Najeklatantniji primjer kršenja Zakona o kaznenom postupku je objavljivanje tajnih svjedočenja, odnosno iskaza koji su dani na sjednicama s kojih je bila isključena javnost. U navedenim slučajevima ne samo što je prekršena odluka Vijeća za ratne zločine Županijskog suda u Zagrebu, već je iskazano nepoštivanje suda, jer se objavljivanjem dijela iskaza ili njegovim parafraziranjem iskaz čini dostupan javnosti, ignorira se odluka Vijeća, pokazuje se samovolja i

Već je kao ključni prijemnik apostrofirana direktna intervencija Hrvatskog sabora u prvostupanjski postupak. Donoseći političku odluku o tome treba li prvooptuženik u kaznenom postupku za ratni zločin biti u pritvoru ili ne, Hrvatski sabor tu odluku nije prepustio pravosuđu. Svjedocima je poslana vrlo jasna poruka da prvooptuženik ima snažnu, za njih prijeteću političku moć utjecaja na proces te da nema smisla izlagati se svjedočenjem.¹³

Nadalje, temeljem odluke Ustavnog suda RH iz pritvora je tijekom suđenja pušteno četvero optuženih, a pozivajući se na tu odluku Županijski sud u Zagrebu je dan kasnije iz pritvora pustio i preostalu dvojicu optuženika.

Od započinjanja glavne rasprave 15. listopada 2007. zabilježene su brojne situacije pritisaka na svjedoke. Više je svjedoka iskazivalo da su izvrgnuti prijetnjama, neki su tražili zaštitu, bilo je situacija u kojima nisu bili zaštićeni od pritiska branitelja, ali i optuženika.¹⁴

Predsjednik Vijeća, sudac Željko Horvatić, je postupak vodio u skladu sa zakonom i uz uvažavanje dostojanstva žrtava. Primjenjivane su odredbe ZKP-a o posebnom načinu sudjelovanja i ispitivanja zaštićenih svjedoka u postupku, odredbe Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ s izmjenama i dopunama te odredbe Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava. Korištena je međunarodna pravna pomoć pri izvođenju dokaza saslušanjem svjedoka u Srbiji.

Prvostupanjski sud je neprijeporno utvrdio da je opt. Glavaš i pokraj Nikole Jamana, kao formalnog zapovjednika, imao stvarne zapovjedne ovlasti u odnosu na tzv. Zaštitnu četvu.¹⁵ Akcija na Tenjski Antunovac zorni je primjer da je prvooptuženik imao efektivnu zapovjednu moć u odnosu na tzv. Zaštitnu četvu, odnosno da je i prije nego što je 02. studenog 1991. formalno ušao u vojnu hijerarhiju imao prerogative zapovjednika u odnosu na navedenu postrojbu.¹⁶

Osim što je stvarno zapovijedao tzv. Zaštitnom četom, prvooptuženik je imao i stvarne zapovjedne ovlasti u odnosu na tajnu grupu koja se nalazila u sastavu postrojbe za diverzantsko-izviđačke namjene pri Operativnoj zoni Osijek¹⁷ te je tako u SUS-u postojala dvostruka linija zapovijedanja, i

nepoštivanje pozitivnih propisa Republike Hrvatske, na kojima je temeljena odluka Vijeća o isključenju javnosti. Posredno se utječe na konkretnog svjedoka, kao i na svjedoke koji će svoj iskaz tek dati. S obzirom na to da je iznošenje podataka s djela glavne rasprave, s koje je prethodno bila isključena javnost, kazneno djelo za koje je predviđena kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine (čl. 351.), državno odvjetništvo je reagiralo u okviru svojih ovlasti. Odvjetnik Krešimir Kršnik, branitelj trećeoptuženice, za odavanje iskaza pravomoćno je osuđen na uvjetnu kaznu zatvora.

13 Pravni se prijepori saborske odluke mogu pronaći u činjenici da se radilo o sudskom postupku koji se nalazio u fazi glavne rasprave i za koji je Hrvatski sabor već prethodno donio odluku o ukidanju imuniteta; obrazloženje odluke bilo je da „treba omogućiti optuženiku obranu sa slobode jer to ne može utjecati na ishod postupka“; pitanje tumačenja čl. 75. st. 2. Ustava RH o primjeni instituta zastupničkog imuniteta, odnosno čl. 75. st. 3. Ustava RH i usklađenosti Poslovnika Sabora RH s navedenim člancima.

14 Odvjetnik Ante Madunić, branitelj prvooptuženog Glavaša, tijekom ročišta glavne rasprave koja su održana 13.-15. veljače 2008., fotografirao je svjedoke mobitelom, dok je drugooptuženik pokušao svjedoku Vladi Frketiću dostaviti zapisnik sa glavne rasprave kako bi ovaj svoj iskaz uskladio s iskazima svjedoka čija su svjedočenja zabilježena u nuđenom zapisniku.

15 Okosnica dokaznog postupka bila je usmjerena na obranu/demantiranje navoda optužnog akta da je prvooptuženik bio zapovjednik tzv. Zaštitne čete. Tužiteljstvo nastoji dokazati da je usprkos izvedenim materijalnim dokazima u kojima je Nikola Jaman naveden kao formalni zapovjednik, prvooptuženik zapovijedao pripadnicima navedene čete u ključnim akcijama vojnog karaktera, iako je bio izvan regularnog zapovjednog lanca. Ovo se, dakako, odnosi na razdoblje do 7. prosinca 1991. godine, kada je prvooptuženik postao formalni zapovjednik obrane Osijeka.

16 Presuda, Poslovni broj X-K-rz-1/07, str. 56. i 57.

17 Kako se optužnim aktom drugooptuženik teretio da je kao zapovjednik posebne postrojbe za diverzantsko-izviđačke namjene Operativne zone Osijek, kasnije službeno nazvane Samostalna uskočka satnija (SUS), tijekom studenog i prosinca 1991. prihvaćao, sudjelovao te prosljeđivao zapovijedi prvooptuženika koje su se odnosile na neovlašteno

to jedna formalna, koja je vertikalno išla od neposrednog zapovjednika ove postrojbe II-opt. Krnjaka do njemu nadređenog zapovjednika Operativne zone Karla Gorinška, a druga preko I-opt. Glavaša, koji je faktično izdavao zapovijedi pripadnicima tajne grupe u okviru ove postrojbe, iako nije imao formalne zapovjedne ovlasti u odnosu na diverzantsko-izviđačku postrojbu, koja je osnovana mnogo prije formalnog ustroja.¹⁸

Također, treba naglasiti da je sudska odluka temeljena i na iskazima trećeoptuženice Gordane Getoš Magdić i sedmooptuženika Zdravka Dragića danim u fazi predistrage i tijekom istražnog postupka, za koje je sud utvrdio da su pribavljeni na zakonit način (zakoniti dokazi). Odluku je potvrdio Vrhovni sud Republike Hrvatske.¹⁹

Izrečene zatvorske kazne, koje je Vrhovni sud dodatno smanjio²⁰, u odnosu na sve optuženike preblage su. Opću svrhu propisivanja kaznenih sankcija (čl. 4. st. 2. OKZRH) nemoguće je ostvariti, niti je moguće ovako nisko izrečenim kaznama ostvariti svrhu kažnjavanja propisanu čl. 31. OKZRH.

Naime, iako je analizirajući kaznenu odgovornost optuženika prvostupanjski sud utvrdio da su svi optuženici u vrijeme počinjenja kaznenog djela bili ubrojivi te da su postupali s izravnim umišljajem, visok stupanj krivnje svih optuženika nije se u dovoljnoj mjeri reflektirao i na visinu izrečenih kazni. Niti pobude iz kojih je kazneno djelo počinjeno nisu utjecale na odmjeravanje kazne u duljem trajanju.

Trojici optuženika izrečene su najmanje zapriječene kazne za ovo kazneno djelo.²¹

Razmatrajući pak objektivnu težinu djela, razmjere i narav posljedica, treba istaknuti da način na koji su žrtve odvođene iz svojih domova, zatvarane i zlostavljane u garažama Sekretarijata za narodnu obranu, odnosno u podrumskim prostorijama kuće u Dubrovačkoj ulici broj 30, a potom (u slučaju „Selotejp“) ruku vezanih i usta oblijepljenih selotejp trakom pod okriljem noći odvođene na egzekuciju na obalu rijeke Drave, nedvojbeno nadilazi uobičajene okolnosti i posljedice počinjenja kaznenog djela ratnog zločina.²²

lišavanje slobode, zatvaranje, zlostavljanje i usmrćivanje civilnih osoba, podređenim pripadnicima u tu svrhu osnovane tajne grupe, obrana kao ključni argument navodi prisegu koju su pripadnici SUS-a polagali prigodom formalnog ustroja SUS-a u veljači 1992., dakle, nakon inkriminiranog razdoblja. No, neki svjedoci optužbe ustvrdili su da su SUS-u pristupili još tijekom listopada/studenog, a neki i ranije 1991. godine, u vrijeme kada prema navodima obrane SUS nije postojao.

18 Presuda, Poslovni broj X-K-rz-1/07, str. 62. i 67.

19 III-opt. Gordana Getoš Magdić i VII-opt. Zdravko Dragić su iznoseći obranu na glavnoj raspravi opovrgnuli tvrdnje dane u fazi predistrage i tijekom istražnog postupka navodeći da su policijski djelatnici iznudili priznanje zlostavljajući ih i ucjenjujući ih. Na okolnosti postupanja policijskih službenika za vrijeme ispitivanja Gordane Getoš Magdić i Zdravka Dragića sud je ispitao sve osobe koje su u tome sudjelovale te je utvrdio da je ispitivanje trećeoptuženice i sedmooptuženika u policijskoj postaji Osijek i pred istražnim sucem u Osijeku provedeno na zakonit način. Stoga je rješenjem od 26. ožujka 2008. odbijen prijedlog optuženih i njihovih branitelja da se kao nezakoniti dokazi iz spisa izdvoje zapisnici o ispitivanju trećeoptužene u PU osječkoj od 20. listopada 2006. i kod istražnog suca Županijskog suda u Osijeku od 21. listopada 2006. (list 7179), a ovu je odluku potvrdio i Vrhovni sud RH rješenjem broj: I Kž 376/08 od 30. travnja 2008. godine.

20 VSRH je 02. lipnja 2010. okrivljenicima smanjio zatvorske kazne koje su im izrečene prvostupanjskom presudom, pa je tako presudom VSRH Branimir Glavaš osuđen na 8 godina zatvora, Ivica Krnjak na 7, Gordana Getoš Magdić na 5, Dino Kontić na 3 godine i 6 mjeseci, Tihomir Valentić na 4 godine i 6 mjeseci te Zdravko Dragić na 3 godine i 6 mjeseci.

21 Kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva koje je optuženicima stavljeno na teret s obzirom na obilježja predstavlja jedno od najtežih kaznenih djela, što je vidljivo i po zapriječenoj kazni (najmanje pet, a najviše dvadeset godina kazne zatvora). Kazna zatvora u trajanju od dvadeset godina može se izreći samo za najteže oblike kaznenih djela.

22 Brutalnost i bezobzirnost naročito je izražena u zlostavljanju oštećenog Čedomira Vučkovića u garaži Sekretarijata za narodnu obranu. Prema nalazu vještaka sudsko-medicinske struke uzrok smrti ovog oštećenika je trovanje sumpornom

Uzimajući u obzir okolnosti koje se tiču ličnosti počinitelja izvan konteksta djela, I-opt. Glavaš bio je u bijegu, a premda mu je nepravomoćnom presudom bila utvrđena kaznena odgovornost za počinjenje jednog od najtežih kaznenih djela dugo nije snosio nikakve zakonske konsekvence. Naprotiv, hrvatska država mu je i dalje isplaćivala visoku plaću, uključujući i mogućnost korištenja stana u središtu Zagreba i naknadu za odvojeni život od obitelji, budući da se još uvijek nisu bili stekli uvjeti po kojima bi mu mandat saborskog zastupnika prestao.

Nadalje, karakter oružanog sukoba na prostoru Republike Hrvatske, odnosno precizno kvalificiranje statusa Republike Hrvatske prije i nakon 8. listopada 1991. u fokus javnosti vraća odluka Ustavnog suda kojom je, u siječnju 2015., četiri godine nakon podnošenja, djelomično usvojena ustavna tužba šestero podnositelja, pravomoćno osuđenih za ratni zločin nad osječkim civilima.

Za pravilno vrednovanje cjelokupnog ustavnog i državopravnog temelja Republike Hrvatske, rezolutno se navodi u citiranoj odluci Ustavnog suda, od suštinskog je značaja pravna kvalifikacija oružanog sukoba na području Republike Hrvatske s obzirom na datum kada je država slijednica (Republika Hrvatska) zamijenila državu prethodnicu (bivšu Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju).²³

Za Ustavni sud ovo je pitanje presudno prvenstveno iz državotvornih i političkih razloga, a ne iz međunarodno pravnih. Naime, ustavni sud miješa kategorije *ius ad bellum* i *ius in bello* s ciljem opravdavanja uloge hrvatske strane u sukobu. Naime, za međunarodno humanitarno pravo, neovisno o pitanjima karaktera *ius ad bellum*, sukobljene strane su u jednakim pozicijama, i neovisno o tome tko je napadač, a tko se brani, imaju ista prava i obveze. Karakter oružanog sukoba u RH je presudan da bi se mogla utvrditi primjena konkretnih odredbi međunarodnog humanitarnog prava čiji je cilj pružiti zaštitu, prvenstveno civilima, od strahota i opasnosti ratnih djelovanja. Civili su apsolutno zaštićeni kako u sukobu međunarodnog, tako i nemeđunarodnog karaktera.

Ovom odlukom Ustavnog suda ukinuta je presuda Vrhovnog suda RH-a od 02. lipnja 2010. i time je predmet vraćen Vrhovnom sudu na ponovni postupak, a čime je zapravo Ustavni sud omogućio kandidiranje, a potom i ulazak u Hrvatski sabor Branimiru Glavašu.

Vrhovni sud je u međuvremenu postupak protiv opt. Branimira Glavaša i dr. (četvero optuženika već su izdržali zatvorske kazne) vratio pred Županijski sud u Zagrebu na ponovno odlučivanje.²⁴

kiselinom, a prema iskazu krunskog svjedoka Krunoslava Fehira oštećenik je nakon višesatnog premlaćivanja bio prinuđen na ispijanje kiseline od strane pripadnika tzv. Zaštitne čete Zorana Brekala. Da je ovaj oštećenik umirao u zastrašujućim mukama svjedoči i činjenica da je u agoniji uspio provaliti zaključana vrata garaže u kojoj je bio zatočen, ali je odmah potom preminuo u dvorištu Sekretarijata.

23 Odluka Ustavnog suda, broj U-III-4150/2010 i dr., od 12. siječnja 2015.

24 Vrhovni sud (<http://www.vsrh.hr/EasyWeb.asp?pcpid=560>) je ukidajući po službenoj dužnosti, zbog bitnih povreda odredaba Zakona o kaznenom postupku, osuđujuću presudu protiv opt. B. Glavaša i dr. predmet vratio pred zagrebački Županijski sud koji o krivnji optuženika odlučuje u ponovljenom suđenju koje je čitanjem izmijenjene optužnice, započeo 16.10.2017.

Primjeni propisa međunarodnog prava koji reguliraju karakter oružanog sukoba Vrhovni sud je dao značaj odlučnih činjenica. Naime, prekretnica je 8. listopada 1991. kada je Republika Hrvatska stekla punu samostalnost kao međunarodni subjekt te se od tog časa na inkriminacije počinjene tijekom studenog i prosinca 1991. primjenjuju propisi međunarodnog prava koji reguliraju međunarodni oružani sukob. Prvostupanjski sud je pak na sve inkriminirane radnje, počinjene od srpnja do prosinca 1991. koje se optuženicima stavljaju na teret, primijenio propise koji uređuju nemeđunarodne oružane sukobe, pogrešno držeći da je Republika Hrvatska međunarodno priznata tek 15. siječnja 1992. U odnosu na iskaz krunskog svjedoka Krunoslava Fehira, Vrhovni sud njegov iskaz ne smatra nezakonitim dokazom kao niti zapisnike o ispitivanju Gordane Getoš Magdić pred redarstvenim vlastima i tijekom istražnog postupka, a kojima su potkrijepljeni navodi optužbe.

Podsjećamo:

Dana **08. svibnja 2009.** godine objavljena je presuda Vijeća za ratne zločine Županijskog suda u Zagrebu kojom su optuženici Branimir Glavaš, Ivica Krnjak, Gordana Getoš Magdić, Dino Kontić, Tihomir Valentić i Zdravko Dragić proglašeni krivima za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinjenog u Osijeku 1991. godine. **VSRH je 02. lipnja 2010.** okrivljenicima smanjio zatvorske kazne koje su im izrečene prvostupanjskom presudom, pa je tako presudom VSRH Branimir Glavaš osuđen na 8 godina zatvora, Ivica Krnjak na 7, Gordana Getoš Magdić na 5, Dino Kontić na 3 godine i 6 mjeseci, Tihomir Valentić na 4 godine i 6 mjeseci te Zdravko Dragić na 3 godine i 6 mjeseci.

Prvoosuđeni Branimir Glavaš i ostali osuđeni su za **ubojstvo**; Branka Lovrića, Alije Šabanovića, dr. Milutina Kutlića, Svetislava Vukajlovića, nepoznate ženske osobe, Bogdana Počuće, Čedomira Vučkovića; **zlostavljanje i ranjavanje** Radoslava Ratkovića i **zlostavljanje** Nikole Vasića.

Pravosudni tijek predmeta pogledajte na linku kojeg vam šaljemo u nastavku <http://www.documenta.hr/hr/zlo%C4%8Din-u-osijeku.html>
